

26.4.2023 г.

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД ПО
ОБОСОБЕНА ПОЗИЦИЯ 4-
Проучване на локалните
придвижвания и взаимовръзки
между местата на нощуване и
местата на хранене с помощта на
телеметрични изследвания и
опръстенияване с цветни
пръстени

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2014 – 2020 г.“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Николай Петков, Михаил Илиев
ДЗЗД „БДЗП-Бранта“

Съдържание

1. Обосновка и контекст.....	2
2. Цели и задачи	3
3. Преглед на извършените дейности по реализация на проекта и първоначални резултати 4	
3.1. Дейности по улавяне и маркиране на гъски с предаватели и цветни пръстени.....	4
3.2. Регулярно преброяване и наблюдение на местата за нощувка.....	9
3.3. Систематични пътни трансекти в до 10км радиус около езерата	11
4. Литература	17
5. Приложения	18
5.1. Приложение 1 -Методика за теренните проучвания	18
5.2. Приложение 2 – Разрешително за улов на гъски.....	19

1. Обосновка и контекст

ДЗЗД „БДЗП-Бранта“ изпълнява дейности в рамките на проект № BG16M1OP002-3.027-0002 „Подобряване природозащитното състояние на червеногушата гъска (*Branta ruficollis*, Pallas, 1769) чрез изпълнение на мерки от Плана за действие за вида (ПД,2018)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, в качеството на подизпълнител на бенефициента по проекта Община Шабла.

Крайбрежната ивица на Добруджа, България, от средата на 90те години на 20в поддържа глобално важни зимуващи популации на арктични видове прелетни гъски. Почти цялата световна популация (около 55 000 индивида) на световно застрашена червеногуша гъска *Branta ruficollis* е регистрирана в района на проучванията, като последната значима концентрация е регистрирана през 2018г. в началото на месец март с численост от близо 30 000 птици или почти 75% от световната популация.

Селскостопанският ландшафт на Крайморска Добруджа се използва силно за търсене на храна от гъски и лебеди, чиято основна нощувка е в 33 Шабленски езерен комплекс и 33 Дуранкулашко езеро. Нарастващият брой турбини и планове за бъдещи такива в района има потенциала да представляват нарастващи рискове за тези видове от сблъсък, безпокойство и прогонване. Взето заедно с ротацията на земеделските култури, ловната активност в района, разрастването на туристическа инфраструктура и други, може да причини кумулативна загуба на местообитание за търсене на храна. До момента са провеждани ограничени проучвания на взаимовръзките на местата за нощуване и местата на хранене на зимуващите гъски, поради което и въздействието на подобни проекти и предложения (единично и кумулативно) при птиците не е достатъчно ясно. Наборът от данни описва подробно динамиката и числеността на зимуващите гъски, но потенциалните въздействия върху по-широка територия трябва да бъдат оценени в светлината на тяхната взаимовръзка с местата за нощуване на гъските, тъй като защитените зони на практика осигуряват само една част от необходимите на вида условия за зимуване и преживяване през зимния период, а тяхната функционална цялост и адекватност зависи силно от свързаността между местата за хранене и нощуване и наличието на условия за почивка.

Дейностите обхващат провеждане на специализирани проучвания и изследвания, свързани с вида червеногуша гъска с 5 обособени позиции“ със срок на изпълнение до 31 декември 2023г.

Пълният обхват на дейностите, които Изпълнител ще осъществи са посочени в Техническата оферта, базирана на Заданието, както и в подписания договор. Настоящият доклад се явява първият задължителен документ за комуникация между Възложителя и Изпълнителя, съгласно Техническата спецификация (ТС), Заданието и Договора.

Зимуващи гъски в смесено ято от червеногуши и големи белочели гъски в посеv от зимна пшеница до 33 Дуранкулашко езеро февруари 2020г

2. Цели и задачи

Целта на проучването бе да се съберат максимално количество данни за периода декември-февруари, според наличието на достатъчно количество зимуващи гъски позволяващи да се пристъпи към опити за улавяне. Традиционно най-благоприятния период за улавяне на гъски е през февруари, когато ловният сезон е приключил и гъските са значително по-спокойни и уседнали от гледна точка на паша в подходящите ниви със зимни култури в района на езерата. За улавянето се предвиждаше да се използва комбинация от варианти за улов на гъските чрез ракетни мрежи и мрежи от примки, които да позволят максимална резултатност. При използването на ракетни мрежи е необходимо издаване на разрешително за употреба на черен барут и наемането на лицензиран експерт за употреба на ракетни мрежи и с оглед на това обикновено се пристъпва към изпълнение на подобен подход при наличие на достатъчно на брой и уседнали в достъпни места за улавяне (от гледна точка разрешен достъп до нивата, разрешение за разставяне на ракетните мрежи в нивата от страна на арендатора/собственика).

За целите на анализа се ползват данни, събрани както по време на това изследване, така и от предходни телеметрични проучвания, които са достъпни и предоставят необходимата за целта информация. Събраните са данни за придвижванията на птиците и избора на хранителни местообитания, които да допринесат за по-добра информираност за ключовите местообитания на вида и да подпомогнат на планирането на природозащитни мерки за вида.

3. Преглед на извършените дейности по реализация на проекта и първоначални резултати

Предложената методология за отговор на стоящите въпроси беше от няколко вида:

- 1) Провеждане на дейности по улавяне и маркиране на гъски с предаватели и цветни пръстени с цел събиране на допълнителна информация и данни за височина на полет, отстояния на местата на хранене и нощуване, взаимовръзка между отделните нощувки, линии на полета и др.
- 2) Регулярно преброяване и наблюдение на местата за нощувка при зори, по предварително разработен график/календар на отчетите, за да се преброи броят на присъстващите птици и да се добие представа за летателни линии от нощувките;
- 3) Систематични пътни трансекти в до 10км радиус около езерата, ползвани за нощувка от птиците за да се определи потенциална зона за хранене и състоянието на хранителните ресурси в района на проучването

За нуждите на полевата работа в района на проектната територията беше разработена методика, която обхваща цялостното проучване на вида в съответствие с техническото задание по проекта. (Приложение 1). Методиката на работа е базирана на досегашния опит натрупан при полевите проучвания на зимуващите гъски от екипа на БДЗП и особеностите при настоящото проучване, най-вече свързани с промените в пребиването и концентрацията на зимуващи гъски в страната и най-вече в СИ България и територията на Община Шабла.

3.1. Дейности по улавяне и маркиране на гъски с предаватели и цветни пръстени

В подготовка на дейностите БДЗП подаде искане за разрешително за улавяне на гъски (Приложение 2), което да осигури възможност за ловене през зимния период 2022-2023г.

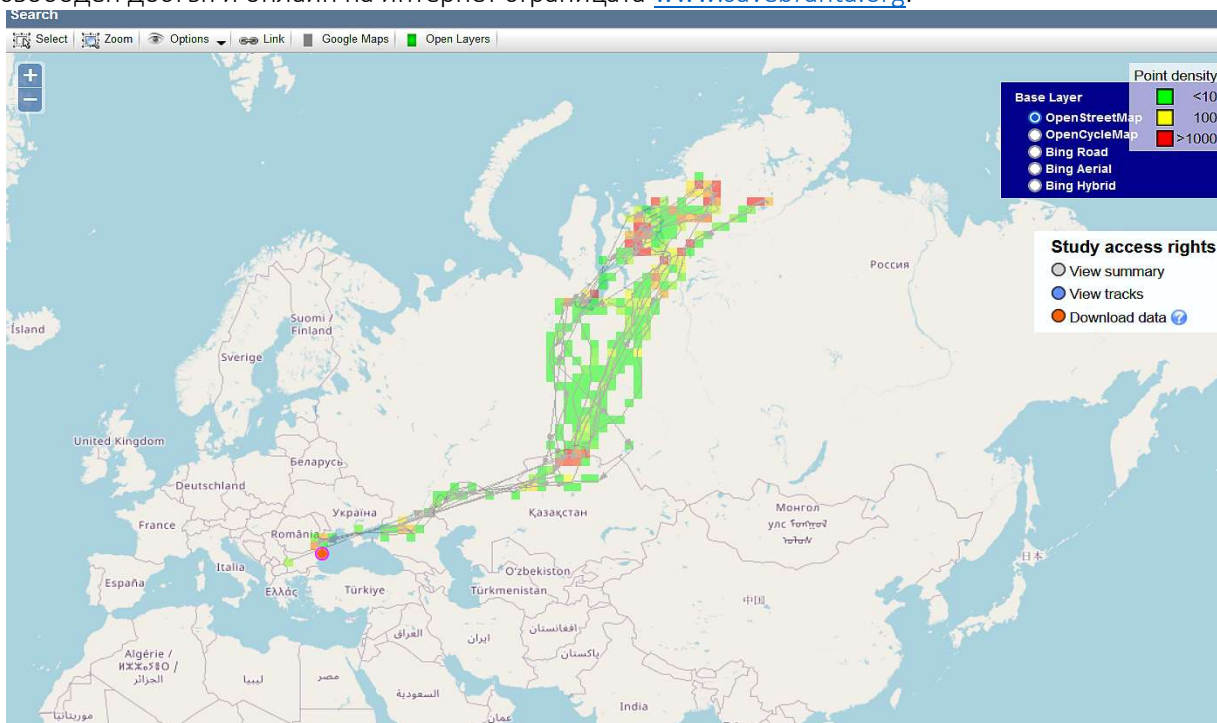
С оглед на напредналия период на проекта, поради процедурите на обжалване и ограниченото време бяха предприети стъпки за улавяне и поставяне на предаватели на червеногуши гъски в рамките на предгнездовата им миграция, както и маркирането на уловени птици с цветни пръстени. За целта беше установен контакт с колегите от Казахстан, с които вече има установена практика за сътрудничество в областта на улавянето и телеметричното проследяване на червеногушата гъска. На колегите от Казахстан бяха предоставени 9 предавателя на основата на GPS-GSM платформа, като основната част от предавателите – 5 бр бяха тип нашийник с вградена антена и соларни панели за презареждане, както и 4 предавателя на фирмата Орнитела за гръб, които се поставят със специално разработена за вида сбуруя. Към момента вече 3 години успешно е прилаган този метод за маркиране на птиците по време на пролетната им миграция. Обикновено 80-90% от птиците се появяват със сигнал през есенната миграция, когато може да се проследи прелета им към местата на зимуване и същевременно се получават данни за пребиваването им в гнездовите територии, които поради липсата на ДжиЕсЕм покритие остават бели полета през летния период.

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД ПО ОБОСОБЕНА ПОЗИЦИЯ 4- ПРОУЧВАНЕ НА ЛОКАЛНИТЕ ПРИДВИЖВАНИЯ И ВЗАИМОВРЪЗКИ МЕЖДУ МЕСТАТА НА НОЩУВАНЕ И МЕСТАТА НА ХРАНЕНЕ С ПОМОЩТА НА ТЕЛЕМЕТРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ОПРЪСТЕНЯВАНЕ С ЦВЕТНИ ПРЪСТЕНИ

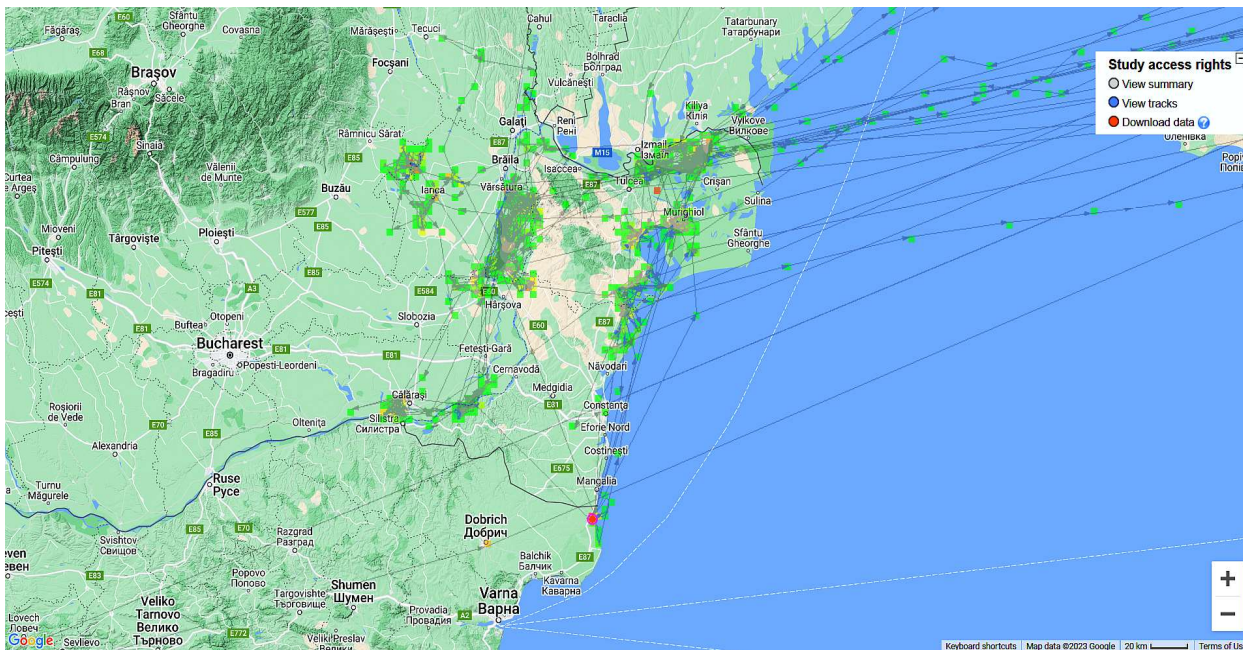
Фиг. 1: Типове GPS-GSM предаватели използвани за маркиране на гъски през 2022г.

Общо за периода от месец май 2022г до края на март 2023г са получени 87 479 GPS локации от поставените предаватели като само 3 от гъските не се появиха със сигнал по време на есенната миграция, като причините за това са неизяснени. Данните/траковете могат да бъдат видени на свободен достъп и онлайн на интернет страницата www.savebranta.org.

Фиг. 2: Визуализация на тракове на маркираните с предаватели и проследени през периода 2022-2023г червоногуши гъски

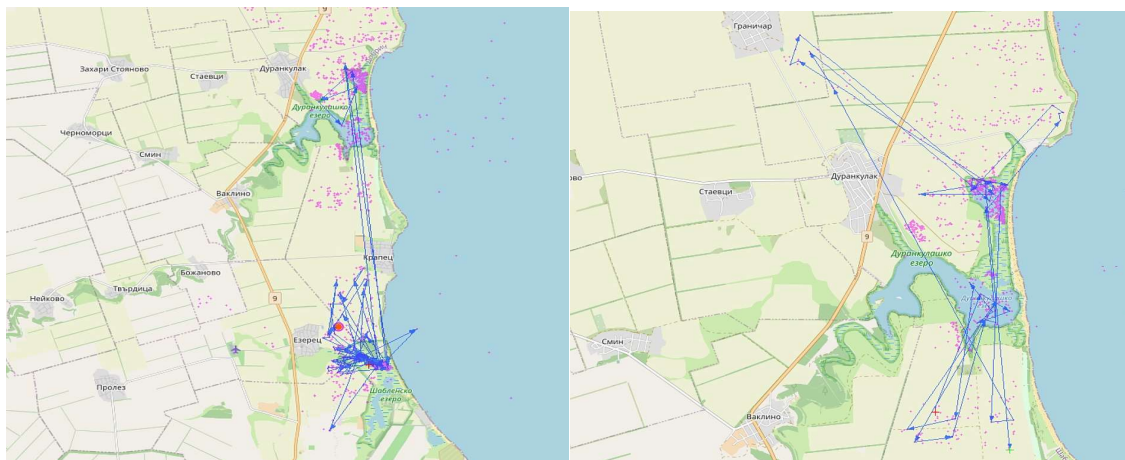
МЕЖДИНЕН ДОКЛАД ПО ОБОСОБЕНА ПОЗИЦИЯ 4- ПРОУЧВАНЕ НА ЛОКАЛНИТЕ ПРИДВИЖВАНИЯ И ВЗАИМОВРЪЗКИ МЕЖДУ МЕСТАТА НА НОЩУВАНЕ И МЕСТАТА НА ХРАНЕНЕ С ПОМОЩТА НА ТЕЛЕМЕТРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ОПРЪСТЕНЯВАНЕ С ЦВЕТНИ ПРЪСТЕНИ

Фиг. 3: Визуализация на наличните данни от местни придвижвания и миграция червеногуши гъски акумулирани към момента от GPS предаватели

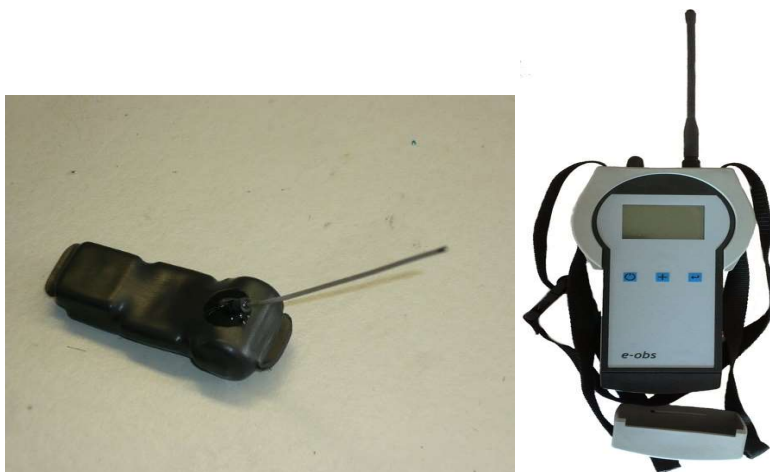
Същевременно БДЗП в рамките на други проекти има акумулирани данни, които позволяват обширна оценка на миграционните придвижвания на вида, както и поведение и взаимовръзка между нощувки и хранителни местообитания извън територията на страната по миграционния път и частично и на територията на СИ България.

През месец май бяха получени и изходните данни от проведено телеметрично проучване на червеногуши гъски в рамките на проект LIFE09/NAT/BG000230, които са събрани с помощта на радио трансмитери на фирмата *E-obs GmbH*, които позволяват голям брой координати за кратък период от време на работа на вградената батерия.

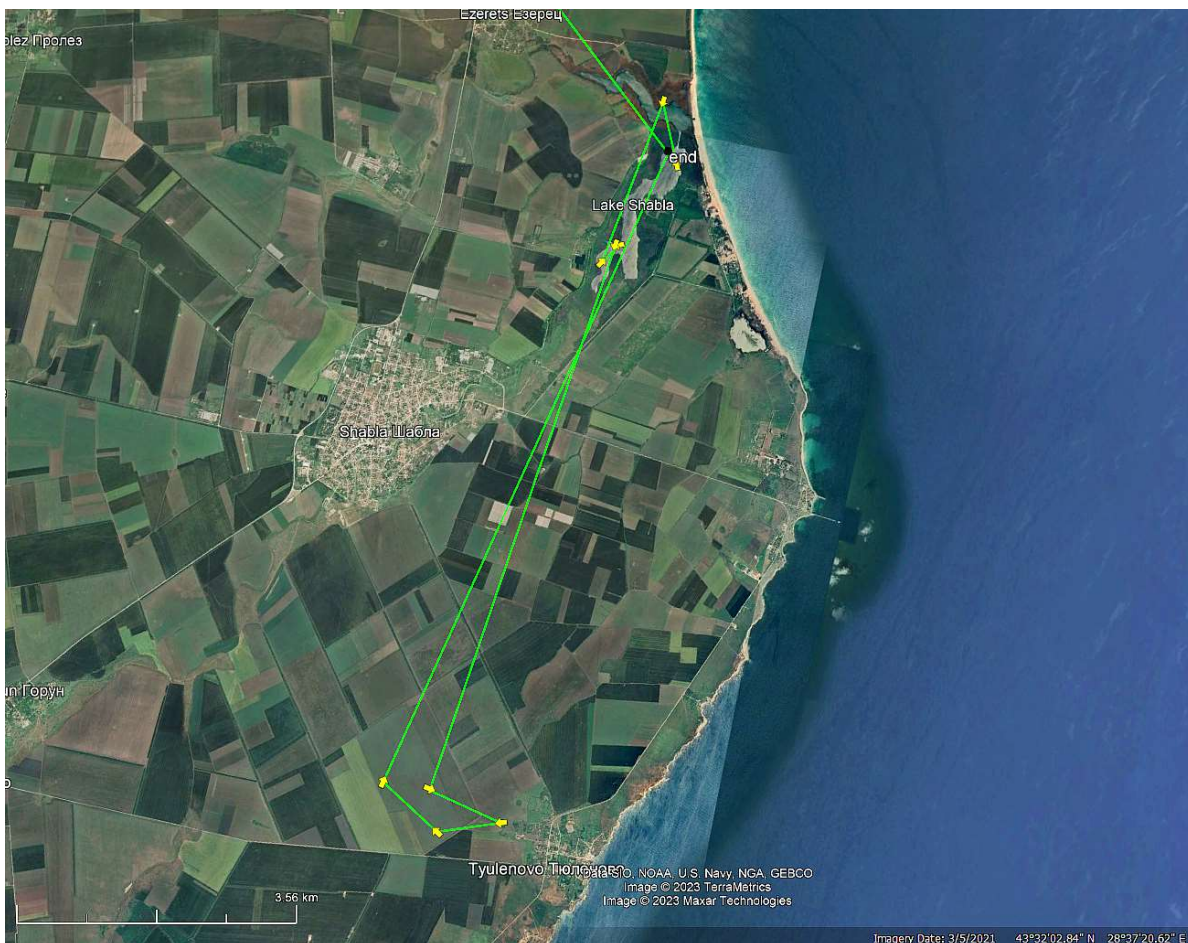

Фиг. 4: Визуализация на налични данни от придвижвания на червеногуши гъски събрани с радио предаватели в рамките на проект LIFE09/NAT/BG000230, които ще се ползват за целите на анализите

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД ПО ОБОСОБЕНА ПОЗИЦИЯ 4- ПРОУЧВАНЕ НА ЛОКАЛНИТЕ ПРИДВИЖВАНИЯ И ВЗАИМОВРЪЗКИ МЕЖДУ МЕСТАТА НА НОЩУВАНЕ И МЕСТАТА НА ХРАНЕНЕ С ПОМОЩТА НА ТЕЛЕМЕТРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ОПРЪСТЕНЯВАНЕ С ЦВЕТНИ ПРЪСТЕНИ

Фиг. 4: UHF предавател и приемник на фирмата E-obs GmbH използвани от LIFE09/Nat/BG000230

Фиг. 5: Примерни данни за придвижвания на червеногуша гъска маркирана със сателитен предавател през 2015г. по проект на колеги от Белгия

Данните събрани от различните предаватели се съхраняват като информация във формат kml и на сайта на Movebank.org, от където могат да бъдат свалени в различен формат за

7

последваща обработка. Към момента тече процес на верификация и изчистване и структуриране на индивидуалните тракове на маркираните птици с акцент на тези с пълен цикъл на миграция. На база събраните данни ще могат да се изведат и обозначат основните места на стационаране по време на миграцията., размер на индивидуалния участък по време на престоя, както и локални придвижвания и отстояние на местата за хранене от местата на нощуване. За района на Шабла след 2017г има ограничени данни, събрани с предаватели и основните данни за локалните придвижвания са събрани в периода 2010-2015г. основно след края на ловния сезон, което не позволява анализ на влиянието на ловната активност върху маркираните птици.

Данните, които са събрани в рамките и на други проекти – напр. LIFE09/NAT/BG000230 ; LIFE/NAT/BG000847 и други позволяват да се оцени поведението и придвижванията на гъските, избора на хранителни местообитания по време на ловния сезон на територията на съседна Румъния, както и при липсата на ловна активност. Това стана възможно благодарение на двугодишната забрана за лов през зимата на територията на Румъния, през който период има маркирани гъски пребивавали в страната, като основните места на престой и зимуване са близки или идентични.

Към момента остава трудно сигурното идентифициране на съдбата на повечето от маркираните гъски по няколко причини. На първо място е че някои от поставените предаватели изчезват и престават да предават често много скоро след поставянето им. Намерените предаватели обикновено подават сигнал след доста продължителен период от време след като е паднал (обикновено поради липсата на заряд в батерията) и подадения сигнал идва едва при разместване на предавателя и неговото последващо зареждане. В тези случаи обикновено има несъществени остатъци от трупа на птицата и поради дългия престой и активността на хищници е трудно да се определи причината за смъртта на гъската. Въпреки това има няколко случая, установени основно на територията на съседна Румъния, които ясно показват намесата на човек в отстраняването на предавателя, което може да а е индиректна индикация за случаи на браконьерство. На територията на СИ България или страната като цяло нямаме изгубен/изчезнал сигнал от предавател. Същевременно трябва да отбележим, че и числеността на гъските посещаващи страната особено пред последните 5 год е силно намалела и като цяло птиците долитат у нас в края или след края на ловния сезон, което не предоставя възможности за реална оценка на въздействието на лова върху птиците. През изминалия зимен период нямаше маркирани с предаватели гъски, които да достигнат страната за зимуване, като най-южната граница беше ЮИ Румъния, където традиционно през последните 3-4 години се регистрират най-постоянните високи концентрации на вида през зимния период.

Като цяло въз основа на проведените проучвания и използваните предаватели, следва да се отбележи, че предавателите тип нашийник към момента не дават удовлетворителни резултати. Въпреки, че тяхното разработване преди 2-3 години беше обусловено от намиране на по-лесен начин на поставяне на предаватели на червеногушите гъски, в поска на общата

тенденция на преобладаващата преференция за поставяне на предаватели тип нашийник при повечето телеметрични проучвания в Европа и Азия, вариантите, които са разработени към момента не могат да осигурят добро покритие и продължителност на предаването. Предавателите тип нашийник са извънредно лесни и удобни за поставяне на птиците, но за съжаление имат съществени проблеми със зареждането на батериите от соларните панели, проблеми с предаване на локации в определени места и др.

В рамките на периода 2010 – 2022г с цветни пръстени са маркирани близо 250 гъски, като възвратите от тази дейност са силно ограничени. В периода 2020-2023г са маркирани около 60 птици с цветни пръстени, както на територията на България, така и по време на пролетната им миграция в Северен Казахстан. Поради начина на живот и най-честото местообитание, в което се наблюдават кацнали червеногуши гъски са посеви от зимна пшеница и ПЗП рядко може да се види наличието на цветен пръстен и той да бъде разчетен. Въпреки това маркирането с цветни пръстени допринася за разпознаването на отделни птици и носи индивидуална информация при намиране на останките от нея или евентуално повторно наблюдение. При много от другите видове т.нар. „сиви“ гъски от род *Anser* се ползват цветни нашийници за индивидуално маркиране, които дават доста обилна информация в рамките на различни проекти в Европа, Азия и Америка. Нашийници се поставят и при някои видове от род *Branta*, дори при по-дребни и късошиести видове като белобузата гъска (*Branta leucopsis*) и дават добри резултати. При червеногушата гъска, поради нейната структура е по-труден и деликатен този момент, но би трябвало да се обмисли варианти за отделни проекти за тестване и поставяне на нашийници с буквено-цифрови кодове, които биха донесли вероятно повече информация отколкото поставянето на цветни пръстени.

Поради късното пристигане на гъските за зимуване у нас и относително малката численост от няколкостотин птици, беше невъзможно да се получи навреме разрешително за използване на ракетни мрежи, поради което се реши да се направят опити за улавяне чрез врежа от примки. Трябва да се отбележи, че освен че идват много малко гъски, те остават твърде кратко време - числености над 100 червеногуши гъски в последните 2 години пребивават в района само около 5 дни през зимата. Това изключва използването на ракетни мрежи, тъй като не можем да говорим за стационараност на птиците. За съжаление въпреки подготовката и адекватната изработка, опитите за улавяне останаха неуспешни и не успяхме да заловим нито една от зимуващите гъски. Същевременно бяха направени и постъпки за улавяне на птици и в съседна Румъния, но поради възражения от страна на ловните организации това беше невъзможно.

3.2. Регулярно преброяване и наблюдение на местата за нощувка

За реализирането на полевите дейности беше сформиран полеви екип, който се състои от двама служители и временни доброволци с полеви опит в този тип дейности, както и новообучени доброволци от БДЗП. Общо 12 преброявания на нощувките бяха планирани за периода на сезон 2022-2023г (виж Фиг. 1). Средно в екипите за броене участваха между 4 и 15

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД ПО ОБОСОБЕНА ПОЗИЦИЯ 4- ПРОУЧВАНЕ НА ЛОКАЛНИТЕ ПРИДВИЖВАНИЯ И ВЗАИМОВРЪЗКИ МЕЖДУ МЕСТАТА НА НОЩУВАНЕ И МЕСТАТА НА ХРАНЕНЕ С ПОМОЩТА НА ТЕЛЕМЕТРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ОПРЪСТЕНЯВАНЕ С ЦВЕТНИ ПРЪСТЕНИ

човека, като за целия полеви сезон се изпълниха общо 72 човеко дни за целия период на мониторинг на нощувките, като към тях не са включени допълнителните дни от теренни проучвания и проследяване на птиците на терен около езерата.

Отчитането на нощувките имаше за цел да установи:

- Наличие/отсъствие на зимуващи гъски
- Численост на зимуващи гъски
- Видов състав на гъските
- Идентифициране на траектория на полета към места за хранене с цел дневни проучвания за разпределението на хранещи се ята.

За нуждите на мониторинга на нощувките беше разработен календар на броенетата. Част от преброяванията бяха международно координирани. Преброяванията през последните пет години се извършват координирано заедно с колеги от Румъния и Украйна за придобиване на по-ясна и пълна представа за разпространението и числеността на зимуващите гъски в района.

Февруари беше месеца, в който първите значими по численост ята на зимуващи гъски бяха регистрирани в района на проучванията. Първите ята бяха доминирани от зимуващи големи белочели гъски (*Anser albifrons*), но сред ята на големите белочели гъски в района на Дуранкулак бяха регистрирани и първите червеногуши гъски и малки белочели гъски.

Календар за зимните проучвания на зимуващи гъски 2022 - 2023

October 2022							November 2022																						
M	T	W	T	F	S	S	M	T	W	T	F	S	S																
					1	2			1	2	3	4	5	6															
3	4	5	6	7	8	9	7	8	9	10	11	12	13																
10	11	12	13	14	15	16	14	15	16	17	18	19	20																
17	18	19	20	21	22	23	21	22	23	24	25	26	27																
24	25	26	27	28	29	30	28	29	30																				
31																													
December 2022							January 2023							February 2023							March 2023								
M	T	W	T	F	S	S	M	T	W	T	F	S	S	M	T	W	T	F	S	S	M	T	W	T	F	S	S		
				1	2	3	4						1			1	2	3	4	5					1	2	3	4	5
5	6	7	8	9	10	11	2	3	4	5	6	7	8	6	7	8	9	10	11	12	6	7	8	9	10	11	12		
12	13	14	15	16	17	18	9	10	11	12	13	14	15	13	14	15	16	17	18	19	13	14	15	16	17	18	19		
19	20	21	22	23	24	25	16	17	18	19	20	21	22	20	21	22	23	24	25	26	20	21	22	23	24	25	26		
26	27	28	29	30	31	23	24	25	26	27	28	29	27	28	27	28	29	30	31	27	28	29	30	31					
							30	31																					

	международно координирано броене (RUS, UKR, RO, BG)
	международно координирано броене (UKR, RO, BG)
	дати за броене на гъски в BG и RO
	допълнителни дати за броене на гъски

Фиг. 6 - календар за броене на нощувките на зимуващи гъски през сезон 2022-2023

Като цяло зимния сезон 2002-2023 се характеризираше като един от най-топлите, с особено високи температури спрямо досегашните зимни сезони от началото на регулярния мониторинг на зимуващите червеногуши гъски от 1995г насам. Преобладаващите температури бяха далеч над нулата и единствено настъпилото по-сериозно застудяване, в края на месец януари доведе до появата на по-съществени числености от зимуващи гъски (вкл. и големи белочели гъски). Това е тенденция характерна за последните 3-4 години, но до момента имаше комбинация от фактори, които доведоха до тази към момента трайна тенденция за кратко пребиваване на зимуващи гъски на територията на Община Шабла. Сред факторите, които следва да се отбележат са както такива действащи в района от няколко години и доказали своето въздействие върху зимуващите птици – развитието на различни инфраструктурни проекти в района и най-вече тези свързани с ВЕИ, които имат прогонващ ефект върху гъски в местата на хранене (Harrison et al., 2018), ловната преса и безпокойство в годините с обилно количество на зимуващи гъски и в периода 2020-2022г пълната забрана на лова на водоплаващ дивеч в Румъния, което на практика задържа зимуващите гъски на територията на съседната ни страна и доведе до трайна тенденция за намаляване периода и числеността на зимуващите в СИ България гъски.

Първите значими ята от зимуващи гъски се появиха в началото на февруари 2023г

3.3. Систематични пътни трансекти в до 10км радиус около езерата

Полевото проучване на наличните посеви и хранителни ресурси в района на двете езера беше проведено в периода 25 октомври – 25 ноември 2022г. Бяха събрани данни за наличните посеви и тяхното състояние в предвидения за проучване район. Беше събрана информация за

наличните типове посеви в район от до 10км радиус около местата на нощуване на гъските, които представляват потенциални хранителни местообитания, като беше отделено внимание на тези, които участват в агроекологични мерки по отношение на зимуващи гъски и регионалната мярка за червеногушата гъска.

С оглед на факта, че първите значими ята от зимуващи гъски се появиха през месец февруари, когато е приключил ловния сезон за водоплаващ дивеч, това предпостави и до голяма степен разпространението на зимуващите гъски в района, като за хранене се ползваха основно и предимно ниви в непосредствена близост до езерата ползвани за нощувка. Това е характерно поведение и за предходните периоди на мониторинг на зимуващите гъски, който е свързан основно с влиянието на лова върху избора на места за хранене от гъските. Предходни проучвания са установили, че наличието на лов обуславя в значителна степен отдалечеността на полетата, в които се хранят гъските спрямо местата за нощуване (Dereliev, 2000). Резултатите от дългогодишния мониторинг на зимуващите гъски, изпълняван от БДЗП е установил, че гъските като цяло са много по-неплашливи разположение около езерото. Същото се отнася и за избора на места за нощуване (виж Petkov & Iliev, 2015).

Почиващи гъски върху леда в Дуранкулашко езеро

Този фактор е сред вариращите в рамките на сезона (ловът на водоплаващи птици започва на 15 септември и приключва на 31 януари) и най-вероятно определя избора на полета от червеногушите гъски. Проведените през 90те години на 20в проучвания върху проблема са показали ясна статистически значима разлика в разстоянията на полетата, установени в ловни и неловни дни. Направена е съпоставка между изминаваните от гъските разстояния до пасищата в ловни и неловни дни. В дните на лов гъските предприемат значително по-дълги полети до вътрешността на Добруджа, за да избягат от тежкия ловен натиск около езерата (Dereliev, 2000).

По-големите ята пойни лебеди през сезон 2022-2023, са свързани с по-меката зима

След края на ловния сезон гъските са много по-спокойни и като цяло предпочитат да се хранят и в нивите по-близо до нощувките. Това е и от съществено значение с оглед на факта че гъските са от групата на т.нар. „capital breeders“, т.е. натрупват част от запасите, които са им необходими за размножителния период в местата на зимуване и стационариране по време на пролетната миграция. Благоприятните условия и липсата на безпокойство, особено в нивите непосредствено около езерото са от съществена важност за успешната подготовка за пролетната миграция и размножителния сезон за гъските. На практика тяхната пролетна миграция, често включва отложено напускане на местата на зимуване, за да натрупат необходимите запаси за гнездовия сезон, като част от избраната жизнена стратегия при вида или отделни части от популацията. Поради това се наблюдава и по-късно напускане на територията на страната на отделни групи и ята от зимуващите гъски, но това обикновено се случва, когато има по-значителни по численост ята от гъски, както е случая с Бургаските езера, където птиците могат да се задържат до средата на март.

С оглед на това, събраните данни през проектния период, идентифицират като важни и предпочитани за хранене ниви, главно около и в непосредствена близост до езерата (Приложение 2). Но трябва да се има предвид, че това са данни в по-голямата си част от малки по размер ята, след или в края на ловния сезон, когато липсва съществено безпокойство. В тези случаи гъските могат да прекарат почти изцяло в една нива, стига тя да предоставя достатъчно хранителни ресурси.

В резултат от проведените теренни проучвания по тази дейност има събрана информация за използваните от вида ниви и посеви в рамките на техния престой. Събраната през периода 2010-2015г данни и информация за разпространението на вида е била обработена за получаване на модел на карта на чувствителните зони за вида (Harrison & Hilton, 2015). Същата е с интерактивен характер, предоставена на РИОСВ и МОСВ през 2015г в електронен вид и позволява включване към модела на нови проекти и съоръжения, което да позволи техното акумулативно въздействие към вече съществуващата инфраструктура в района. Данните от зимния период 2022-2023 не могат по същество да подобрят този модел, поради тяхната ограниченост и ниска численост и краткотрайност на престоя на зимуващи птици.

Предстои обработката на данните от телеметричните проучвания, които да идентифицират ключови места за стационариране на вида по време на миграционния и зимния период. Тази дейност е планирана да се проведе в периода октомври-ноември, за да се остави време за събиране на допълнителни данни от предавателите през първата половина на есенната миграция. При наличие на нова и различна от събраната до момента информация от зимния период, тя ще бъде добавена към окончателните резултати, по начин, който да отрази най-пълно събраната информация и данни.

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД ПО ОБОСОБЕНА ПОЗИЦИЯ 4- ПРОУЧВАНЕ НА ЛОКАЛНИТЕ ПРИДВИЖВАНИЯ И ВЗАИМОВРЪЗКИ МЕЖДУ МЕСТАТА НА НОЩУВАНЕ И МЕСТАТА НА ХРАНЕНЕ С ПОМОЩТА НА ТЕЛЕМЕТРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ОПРЪСТЕНЯВАНЕ С ЦВЕТНИ ПРЪСТЕНИ

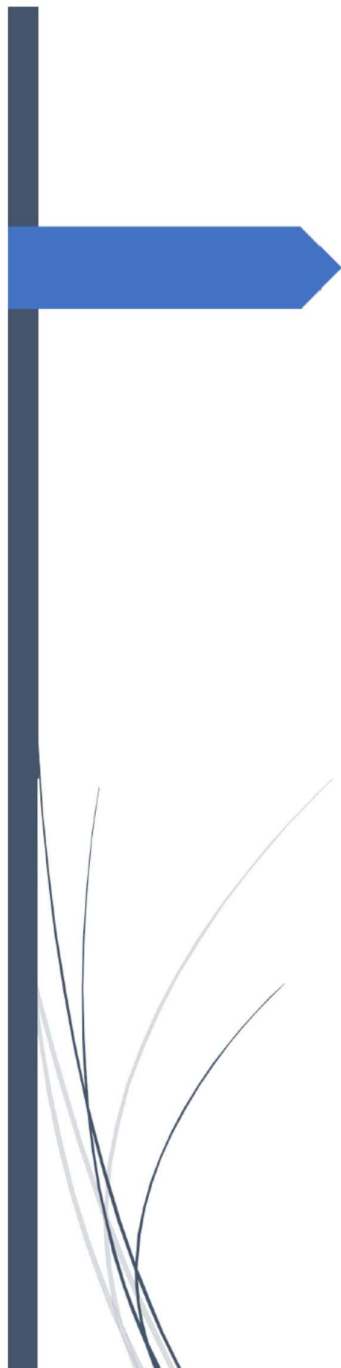

4. Литература

- Dereliev, S. 2000. Results from the monitoring of the wintering geese in the region of Durankulak and Shabla lakes in the period 1995 – 2000. Technical Report on the Bulgarian-Swiss Biodiversity Conservation Program, BSPB, Sofia, 79p
- Iliev, M. & Petkov, N. 2015. Results of the Monitoring of Wintering Geese in Coastal Dobrudzha in the Period 2010-2015. Report to European Commission on project LIFE/NAT/BG000230 Conservation of the Wintering Population of the Globally Threatened Red-breasted Goose (*Branta ruficollis*) in Bulgaria. Bulgarian society for the Protection of Birds/BirdLife Bulgaria, Sofia.
- Iliev, M., Todorov, E., Russev, I. & Petkov, N. 2018. Monitoring of wintering geese along the western Black Sea coast (2017-2018). Report to European Commission on project LIFE/NAT/BG/000847 Conservation of the Red-breasted Goose along the Global Flyway. Bulgarian society for the Protection of Birds/BirdLife Bulgaria, Sofia.
- Iliev, M., Todorov, E., Russev, I. & Petkov, N. 2020. Monitoring of wintering geese along the western Black Sea coast (2018-2020). Report to European Commission on project LIFE/NAT/BG/000847 Conservation of the Red-breasted Goose along the Global Flyway. Bulgarian society for the Protection of Birds/BirdLife Bulgaria, Sofia.
- Harrison, A. & G. Hilton. 2015. Fine-scale distribution of geese in relation to key landscape elements in coastal Dobrudzha, Bulgaria. Preliminary report, WWT Slimbridge, 28 pp.
- Harrison, A., N.Petkov, D.Mitev, G. Popgeorgiev, B. Gove & G. Hilton. 2018. Scale-dependent habitat selection by wintering geese: implications for landscape management. *Biodivers Conserv* 27, 167–188

5. Приложения

5.1. Приложение 1 -Методика за теренните проучвания *

МЕТОДИКА ЗА ПРОУЧВАНЕ НА
ЛОКАЛНИТЕ ПРИДВИЖВАНИЯ И
ВЗАИМОВРЪЗКИ МЕЖДУ МЕСТАТА НА
НОЩУВАНЕ И МЕСТАТА НА ХРАНЕНЕ И
ТЕЛЕМЕТРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И
ОПРЪСТЕНЯВАНЕ С ЦВЕТНИ ПРЪСТЕНИ В
РАЙОНА НА 33 ШАБЛЕНСКИ ЕЗЕРЕН
КОМПЛЕКС И ДУРАНКУЛАШКО ЕЗЕРО

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА 2014 – 2020 г.

Николай Петков
ДЗЗД „БДЗП-БРАНТА“

* Методиката е приложена като отделен pdf документ

5.2. Приложение 2 – Разрешително за улов на гъски

Вх. № 76/21.12.2022 г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ
Дирекция „Национална служба за защита на природата“

Изх. № НСЗП-655/.....2022 г.

ДО
Г-Н СТОЙЧО СТОЙЧЕВ
ДИРЕКТОР ПРИРОДОЗАЩИТА
БЪЛГАРСКО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЩИТА
НА ПТИЦИТЕ
гр. София 1111, п. к. 50

Относно: *Разрешително за ползване на изключение от забраните по ЗБР*

УВАЖАЕМА ГОСПОДИН СТОЙЧЕВ,

На основание чл. 22, ал. 2, от Наредба № 8 от 12 декември 2003 г. за реда и условията за издаване на разрешителни за изключенията от забраните, въведени със Закона за биологичното разнообразие за животинските и растителните видове от приложение № 3, за животинските видове от приложение № 4, за всички видове диви птици, извън тези от приложение № 3 и приложение № 4 и за използване на неселективните уреди, средства и методи за улавяне и убиване от приложение № 5 (обн., ДВ, бр. 4/2004 г., изм. и доп., ДВ, бр.62 от 27.07.2018 г.), приложено Ви изпращам **Разрешително № 962 /12.12.2022 г.**

Приложение: съгласно текста.

МИРОСЛАВ КАЛУГЕРОВ
Директор на дирекция НСЗП

София, 1000, бул. „Кн. Мария Луиза“ 22
Тел: +359(2) 940 6158; факс: +359(2) 940 6127

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

РАЗРЕШИТЕЛНО

№ 962 / 12.12.2022 г.

На основание чл. 49, ал. 1, т. 1 във връзка с чл. 48 ал. 2, т. 1 и 5 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и Заповед № РД-43/14.01.2022 г., във връзка със Заповед № РД-756/23.08.2022 г., изменена със Заповед РД-966/19.10.2022 г. на министъра на околната среда и водите,

РАЗРЕШАВАМ:

на екип на Българско дружество за защита на птиците (БЗДП), адрес: Адрес: гр. София 1111, п. к. 50, да ползва изключение от забраните предвидени в чл. 38, ал. 1, т. 1, 2 и 6, и чл. 44, ал. 2 от ЗБР, по отношение на видовете Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), Сива гъска (*Anser anser*) и Малка белочела гъска (*Anser erythropus*), а именно улавяне, преследване и обезпокояване по време на презимуване и миграция, с цел маркиране с орнитологични пръстени и нашийници, поставяне на сателитни предаватели, правене на рентгенови снимки в полеви условия, временно отглеждане, пренасяне и превозване на болни или ранени екземпляри, както и използване на неселективни уреди, методи и средства за улов.

Разрешителното се дава при следните условия:

1. Улавянето на птиците да се извърши чрез захлупващи ракетни мрежи и мрежи от примки;
2. Да бъдат уловени до 200 екземпляра от всеки един от видовете предмет на разрешителното;
3. Уловените птици да бъдат маркирани със стандартни пръстени на Българската орнитологична централа (БОЦ), както и с цветни пластмасови пръстени с двубуквен код, което да позволи тяхното визуално разпознаване от дистанция;
4. Да бъдат поставени сателитни предаватели на до 10 броя възрастни мъжки червеногуши гъски и на до 20 броя възрастни мъжки малки белочели гъски;
5. На уловените птици може да бъде направена рентгенова снимка като манипулациите да бъдат извършвани на място с полеви рентген;
6. След улавянето и извършването на разрешените манипулации, птиците да бъдат освободени в близост до мястото, където са уловени;
7. При извършване на дейностите да бъдат следвани утвърдени методи и спазени принципите на хуманно отношение при работа с животни;

8. Екипът предварително да представи график за изпълнение на разрешените дейности на съответната Регионалната инспекция по околната среда и водите (РИОСВ), а в случай на промяна в графика своевременно да уведомяват инспекцията;
9. До 31-ви май 2023 г., екипът да предоставя на съответната РИОСВ отчет за извършените дейности по разрешителното, включително за броя на уловените, изследвани и маркирани птици, както и броя на поставените предаватели.
10. Дейностите да не се извършват на териториите на резервати или поддържани резервати;
11. В случай, че дейностите се провеждат на територията на защитени местности, те да не противоречат на режимите на защитените територии, определени със заповедите за обявяване и плановете за управление.

Лица, на които се издава настоящото разрешително:

БДЗП:

- Д-р Николай Венелинов Петков
- Емил Георгиев Тодоров
- Михаил Данаилов Илиев
- Пенчо Георгиев Пандъков
- Радослав Петров Молдовански
- Свилен Красимиров Чешмеджиев
- Тодор Михов Петков
- Владимир Румянов Младенов

Windfowl and Wetwands Trust:

- Dr. Baz Hughes
- Bob Swan
- Brian Morell
- Carl Mitchell
- Kane Brides

Срок на валидност на разрешителното:

Разрешителното е валидно за периода от влизане в сила до **28.02.2023 г.**, за района на Дуранкулашкото и Шабленското езера в Добруджа, в района на Бургаските влажни зони (Атанасовско езеро, Бургаско езеро, яз. Мандра) и Свищовско – Беленската низина.

Контролът по настоящото разрешително възлагам на директорите на РИОСВ- Бургас, РИОСВ-Варна и РИОСВ - Плевен.

Разрешителното подлежи на обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му пред Административен съд - София по реда, предвиден в Административнопроцесуалния кодекс.

МАРИЯ БОЯДЖИЙСКА
Заместник - министър на околната среда и водите

